

Ανεξάρτητη διαβίωση ατόμων με αναπηρίες. Ο δρόμος προς τα εμπρός

/ [Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Το υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας παρέδωσε προς την ΚΥΣΟΑ, για να αρχίσει η σχετική διαβούλευση, το Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο Περί Κοινωνικής Συμμετοχής, Συμπερίληψης και Ανεξάρτητης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος του 2025». Η διαβούλευση είναι ήδη σε εξέλιξη, οπότε θεωρώ περιττή οποιαδήποτε άλλη αναφορά. Στις λίγες αυτές γραμμές είναι, θεωρώ, πρέπον να επεξηγηθεί ο όρος Υποστηριζόμενη Ανεξάρτητη Διαβίωση (ΥΑΔ), σε σχέση με το άρθρο 19 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το οποίο υποστηρίζει, εν ολίγοις, την ανεξάρτητη διαβίωση των Ατόμων με Αναπηρία.

Η Υποστηριζόμενη Ανεξάρτητη Διαβίωση (ΥΑΔ) είναι πράγματι ένα διεθνές δικαίωμα και μοντέλο που εφαρμόζεται και προωθείται παγκοσμίως, με επίκεντρο τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Convention for the Rights of People with Disabilities CRPD). Ο θεμελιώδης χαρακτήρας της ΥΑΔ ως διεθνούς πολιτικής εντολής βασίζεται στα ακόλουθα:

1) Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (CRPD): Το Άρθρο 19 της Σύμβασης, την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψε το 2010, κατοχυρώνει το

δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα και να συμπεριλαμβάνονται πλήρως στην κοινότητα. Η CRPD σηματοδότησε τη μετάβαση από το ιατρικό/ιδρυματικό μοντέλο στο μοντέλο που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα.

2) Καθολική Εφαρμογή: Το δικαίωμα στην ανεξάρτητη διαβίωση αφορά όλα τα άτομα με αναπηρία, ανεξάρτητα από το φύλο, την ηλικία ή το επίπεδο των αναγκών υποστήριξης.

3) Ευρωπαϊκή Δέσμευση: Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν υπογράψει τη Σύμβαση, δεσμευόμενα στην υιοθέτηση μιας προσέγγισης με άξονα τα δικαιώματα για τη βελτίωση της ζωής των ΑμεΑ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μάλιστα, υποστηρίζει δίκτυα, όπως το Ακαδημαϊκό Δίκτυο Ευρωπαίων Ειδικών σε θέματα Αναπηρίας (ANED), το οποίο παρέχει αναλύσεις για την κατάσταση και τις πολιτικές των κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή της CRPD.

Στην Ελλάδα το κυρίαρχο μοντέλο αποτελούν οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ). Η καταγραφή του συνολικού αριθμού των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) στην Ελλάδα αποτελεί μια δυναμική διαδικασία, καθώς δημιουργούνται συνεχώς νέες δομές, συχνά μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης (ΕΣΠΑ). Ωστόσο, τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν τη συνολική λειτουργία στην Περιφέρεια Αττικής, η οποία αποτελεί σημαντικό μέρος του δικτύου, είναι τα εξής: Στην Περιφέρεια Αττικής λειτουργούν συνολικά 54 δομές Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ). Οι δομές αυτές έχουν συνολική δυναμικότητα για 354 ωφελούμενους. Οι 21 ΣΥΔ χρηματοδοτούνται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αττική 2014-2020», με πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Οι υπόλοιπες ΣΥΔ λειτουργούν εκτός της χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ. Η απαίτηση για δημιουργία περισσότερων δομών, είναι συνεχής. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση (Supported Independent Living) για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί κεντρικό πυλώνα της πολιτικής κοινωνικής φροντίδας, με έμφαση στην επιλογή, τον έλεγχο και την αυτονομία του ατόμου, σύμφωνα με τη φιλοσοφία της Εξατομίκευσης (Personalization).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν επίσης:

- Τα λεγόμενα Sheltered Housing (Κατοικίες με Υποστήριξη): Για άτομα που είναι γενικά ανεξάρτητα αλλά χρειάζονται περιστασιακή βοήθεια ή ασφάλεια (π.χ. εφημερεύοντα υπάλληλο).
- Τα Extra Care Housing (Κατοικίες με Επιπλέον Φροντίδα/Υποβοηθούμενη

Διαβίωση): Προσφέρει περισσότερη υποστήριξη από το Sheltered Housing, συνήθως σε αυτόνομα διαμερίσματα με προσωπικό επιτόπου. Για να διαπιστωθεί η επιλεξιμότητα για υποστηριζόμενη διαβίωση ή Direct Payments, πρέπει να προηγηθεί Αξιολόγηση Αναγκών Φροντίδας (Care Needs Assessment) από την τοπική αρχή.

Το Άρθρο 19 της CRPD κατοχυρώνει ρητά το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα και να συμπεριλαμβάνονται πλήρως στην κοινότητα. Η έγκριση αυτής της Σύμβασης το 2006 σηματοδότησε τη ριζική αλλαγή νοοτροπίας, απομακρύνοντας την αναπηρία από το ιατρικό μοντέλο και τοποθετώντας την στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΥΑΔ αποτελεί ακριβώς την κύρια πολιτική έκφραση της μετάβασης, από το παρωχημένο ιατρικό/ιδρυματικό μοντέλο αναπηρίας, προς ένα μοντέλο που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνική ένταξη. Η μετάβαση αυτή, γνωστή ως αποϊδρυματοποίηση, δεν περιορίζεται σε μια απλή τεχνική μετεγκατάσταση των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) που ζουν σε ιδρύματα, αλλά αποτελεί μια πολυεπίπεδη και δυναμική διαδικασία αλλαγής των σχέσεων μεταξύ επαγγελματιών και χρηστών, προάγοντας την απόκτηση νέων κοινωνικών ρόλων και τη συμμετοχή στην κοινότητα.

Στην παρούσα φάση, η νέα ηγεσία της ΚΥΣΟΑ και η ομάδα εργασίας της, διαβουλεύεται με το αρμόδιο υφυπουργείο με γνώμονα τα πιο πάνω, αλλά επιχειρώντας για πρώτη φορά να συγκεραστούν όλες οι απόψεις του αναπηρικού κινήματος σε μια ενιαία φωνή, γεγονός αδιανόητο τα προηγούμενα χρόνια. Οι όποιες αναφορές περί δήθεν εγκλεισμού και ιδρυματοποίησης των ΑμεΑ, αλλά και παραβίασης του άρθρου 19 της Σύμβασης, χωρίς μάλιστα τη στοιχειώδη αιτιολογία και επιχειρηματολογία, αλλά κυρίως χωρίς τεκμηριωμένες εναλλακτικές λύσεις, είναι ανεύθυνες και σκοπό έχουν να διασπείρουν την αμφιβολία και τη διχόνοια, σε μια περίοδο που το Αναπηρικό κίνημα θα πρέπει να παρουσιαστεί ενωμένο και συσπειρωμένο.

Ο κ. Στέλιος Ασπρόφτας είναι πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου για Άτομα με Αυτισμό «Μαζί», δικηγόρος.

kathimerini.com.cy